

1 Samuël 4

Ps. 78: 1,2 NB

Ps. 139: 14

Ps. 78: 19,21,22

Ps. 80: 11

Ps. 89: 17,18 NB

“Israël trok strijde tegen de Filistijnen”. Dat lezen wij liever dan dat het aanpapt met de Filistijnen. Israël was immers het volk van God, gered uit Egypte en door Gods sterke hand in Kanaän gebracht, waar de HEERE vele volken voor hen verdreef. En wij weten ook, dat het een slecht ding was, als de Israëlieten zich verzwagerde met de Kanaänieten. Nu waren de Filistijnen wel geen Kanaänieten van oorsprong, het waren wel onbesnedenen – heidenen. Daarom lezen wij liever van strijd dan van vrede. Maar – dan moeten we wel de situatie goed beoordelen. Wat hier staat gebeurde niet zo lang na de dood van de richter Simson.

Bij diens dood vonden ook vele Filistijnen hun einde; maar dat volk had zich spoedig hersteld, zodat zij van het Westen uit Israël weer kon bedreigen. En het zag kans geheel het Zuiden, Juda en Benjamin, te bezetten. Tegelijk hadden zij over de Jordaan de steun van de Ammonieten. Daar was niet zo lang geleden de richter Jefta gestorven, waardoor de bescherming in het Oosten was verloren gegaan. En in het Noorden werden de stammen der Israëlieten in bedwang gehouden door aan de Filistijnen verwante volken.

Nu krijgen we een beetje kijk op de situatie.

Efraïm, waarin Silo lag, was nog onbezet gebied. Als nu de Filistijnen oprukken naar dat gebied, dan is de strijd voor Israël geen vrije keuze, maar bittere noodzaak.

Met Efraïm wordt Silo bedreigd. En daar staat immers Israëls heiligdom: de tabernakel, waarin de ark Gods, de troonafbeelding van de HEERE.

In zoverre is er niets vreemds in, dat Israël – en dat is dan voornamelijk Efraïm, het huis van Jozef – optrekt tegen de Filistijnen. Het gaat om de verdediging van de heilige erve tegen de onbesnedenen.

Jawel – maar Israël trok op zonder op de HEERE te letten. En dat is bedenkelijk.

Als wij lezen, dat zij na de eerste nederlaag vragen: “Waarom heeft Jahweh ons heden de nederlaag laten lijden tegen de Filistijnen?” Dan moeten wij vaststellen, dat die vraag te laat kwam.

Zij hadden vooraf moeten vragen: “Mogen wij optrekken?” Zij hadden moeten vragen: “Wil de HEERE dat? Of stuurt Hij de Filistijnen op ons af, omdat Hij iets tegen ons heeft?”

Hier raken wij de kern van deze geschiedenis.

Zij hebben niet op tijd en ook niet op de juiste wijze aan de HEERE gedacht.

Zij hebben de juiste vragen niet gesteld, omdat zij van het vanzelfsprekendheidsgeloof uitgingen: wij zijn het volk van Jahweh en als nu die onbesneden Filistijnen ons bedreigen, bedreigen zij Gods heiligdom, Zijn woonplaats onder ons en dan moeten wij ze in de Naam des HEEREN gaan tegenhouden! En dan hebben wij de HEERE toch zeker aan onze kant!

Daar hebt u dat geloof, dat er van uitgaat dat God vanzelf altijd met Zijn kerkvolk is.

Dat was al zo in Jozua's dagen bij Ai. Dat viel anders uit. In Jeremia's dagen later, dachten zijn tijdgenoten: wij hebben de tempel, dus de HEERE in ons midden – ons kan niets gebeuren, wat Jeremia moest aankondigen. Ze hebben het geweten – Jeruzalem is met tempel en al met de grond gelijk gemaakt.

In Jezus dagen was het weer zo: wij zijn Abrahams kinderen! Dan zit het toch goed met ons? En weer beleefden ze de val van Jeruzalem!

In de tijd van de kruistochten riep een zogenaamde christenheid: God wil het! En haalde zo stromen van leed over zich.

En dat geloof is in onze dagen nog niet uitgestorven. Afval of geen afval – men zingt: Hij ziet in Christus ons altijd genadig aan, maar vergeet dan, dat afval en in Christus zijn niet samengaat.

Nu is het waar, dat de HEERE geweldige beloften aan zijn volk heeft gegeven. En – het is trouw al wat Hij ooit beval! Maar wij leren in de Schriften, dat wij, ook in onze dagen, niet de dwaasheid begaan, te vergeten te letten op de feiten in het licht van het profetisch woord en onszelf te beproeven.

Kijk, wat we hier tegenkomen.

Israël let niet op de feiten van de dag in het licht van het profetische woord. Het let niet op wat de HEERE door Mozes en latere profeten heeft laten zeggen: nl. dat Hij Zijn volk zou laten slaan door de heidenvolken als het niet in Zijn wegen zou wandelen en niet naar Zijn woord zou luisteren. En het liet zich ook niet roepen tot bekering, want wij hebben in het vorige hoofdstuk niet voor niets gelezen van de roeping van de jonge Samuël tot profet. En de eerste openbaring aan Samuël was een oordeelsaankondiging voor het huis van Eli. En al weten wij niet of dat bericht algemeen bekend is geworden, het is toch zeer onwaarschijnlijk, dat hij verder niets behoefde te zeggen van wat de HEERE van plan was te doen: "Zodat ieder, die het hoort de beide oren tuiten zullen".

M.a.w. die opdringende en dreigende macht van de Filistijnen had Israël moeten zien als een oordeelsdreiging van Godswege. Dat zij dat niet deden, was hun tot zonde. Zonde – hoort u?! Zoals het ons tot zonde is, als wij de wereldgebeurtenissen van de kerkelijke nederlagen, de geestelijke achteruitgang en de verwildering van het volk niet zien in het licht van Gods oordeelsaanzeggingen in het N.T.

Vele afvallige christenen maken zich nogal druk vandaag over de vredesweek, maar hebben geen besef van wat de HEERE bezig is te doen.

En dan zien we het gebeuren.

Geen zelfbeproeving na de eerste nederlaag!

Natuurlijk wel: Waarom?

Maar in heel veel "waaroms", die naar de hemel worden geslingerd is geen ootmoedige zelfbeproeving. Daarin is weinig plaats voor de vraag: staan wij wel goed voor God? Kàn Hij wel met ons gaan?

Wij zingen immers: Zijn trouw rust zelfs op het late nageslacht, dat Zijn Verbond niet trouweloos wil schenden. Maar ook: God slaat een gram gezicht op bozen, die Hem tegenstaan.

Vóórdat Israël de Filistijn op de schouder vliegt mag het eerst wel vragen: HEERE mogen wij dat? Kunnen wij dat? Kunt en wilt U wel met ons meegaan?

Hebben wij door onze zonden u niet tot toorn verwekt zodat U die vijanden op ons afstuurt om ons te vernederen? Die vragen stelden de oudsten van Israël niet. Zij wisten best hoe het er bijstond in Israël en in Silo in het bijzonder, met Hofni en Pinehas als leidende priesters. Men leefde er als de Kanaänieten en trapte er alle heiligheden van de tabernakel door de modder van wellust en liederlijkheid. Vóór de strijd en zelfs nà de eerste nederlaag.

Dáárom is dat halen van de ark in het leger zo vreselijk!

Niet – omdat dat nooit mocht gebeuren. Op andere plaatsen in de Bijbel lezen we, dat, dat wel mogelijk was. De ark heette behalve "ark der getuigenis" ook: "ark van het Verbond van de HEERE der heerscharen (legermachten)" en dat heeft te maken met de oorlogen des HEEREN. Dat komt sterk uit in Num. 10:35, waar staat, dat Mozes bij het opbreken van de ark zei: "Sta op HEERE, opdat Uw vijanden verstrooid worden en Uw haters van Uw aangezicht wegvlugten".

Maar – waar zijn de vijanden het allereerst?

Petrus zegt, geleerd door het O.T.: “Het oordeel begint bij het huis Gods”.

Gods vijanden – dat waren toen: Hofni en Pinehas en al die verbondskinderen, die zich door hen lieten meeslepen op de weg van zonde en onreinheid en eigenwilligheid.

Dat laatste – eigenwilligheid. Dat zien wij hier. Ze halen de ark. Maar net zomin als zij voor de strijd de HEERE gezocht en gevraagd hebben, zoeken zij nu Gods wil te verstaan. Zij zóeken Hem niet – zij beschikken over Hem.

De oudsten en de priesters en het geestdriftig juichende volk zij zijn allemaal van het heilspoor afgegaan.

In feite staan zij niet ver meer van de Filistijnen af. Die zeiden: God is in de legerplaats gekomen. Die vereenzelvigen de ark met de God van Israël. En wat doen de Israëlieten anders?

Maar zij vergissen zich, aan beide kanten!

De Filistijnen weten alleen maar, dat tegen die God van Israël maar moeilijk is te vechten. Daarom zetten zij alles op alles.

Zij vechten voor hun leven. Tot geen prijs willen zij slaven worden van die ‘Hebreeën’, die ‘zwerfers’, die ‘zigeuners’ (zoals het woord Hebreeën wel wordt op- Filistijnen verslaan Israël. Zij doden duizenden soldaten.

Zij treffen met pijl en speer de priesters en de dragers van de ark! En – zij maken de ark Gods buit! Dat is het ontstellendste in dit bericht, dat de hoge priester bereikt. De ark Gods in de handen van onbesnedenen! Daar krijgt de oude Eli een beroerte van. Daar schreeuwt zijn stervende schoondochter, de vrouw van Pinehas, haar verdriet over uit in haar kraambed: Ikabod – weg is de eer uit Israël, want de ark van God is buitgemaakt!

Ikabod – weg is de eer; of – waar is de eer?

Die naam moet haar kind dragen.

Priesterzoon zal hij zijn, maar van een verworpen priestergeslacht. Van een Godtergende vader, die de huisvrouw van zijn jeugd heeft gesmaad en getrapt door zijn slapen met tempelhoeren.

Ikabod – daar zingt Ps. 78 van: Zijn sieraad gaf hij in de macht van de tegenstanders.

Hij gaf Zijn volk prijs aan het zwaard en was verbolgen op Zijn erfdeel en het vuur verteerde Zijn jongelingschap. Zijn maagden werden niet bezongen; Zijn priesters vielen door het zwaard, Zijn weduwen weenden niet! 78 : 61 – 64.

Zij weenden niet! De Nieuwe Berijming heeft het zo: Geen reidans en geen offers voor de Heer, geen tranen zelfs – er zijn geen tranen meer!

Neen, geen tranen over mensen.

De stervende vrouw schreeuwt om de eer van Israël, die weg is. Wég – door de zonden van het priestergeslacht, waarin zij kinderen moest voortbrengen, kinderen van een goddeloze vader.

Zij begrijpt beter dan die vrouwen om haar heen, die zeggen: stil maar – je leeft toch voort in je zoon! Een jonge priester! Neen – zij kan niet in vrede sterven, want haar kind zal leven als de Kabod weg is. De Kabod van Israël is zijn afzondering. En de heerlijkheid van die afzondering, zeg maar; het teken en zegel van de Kabod was de ark met de verbondswaarden en het zoendeksel. Dat is allemaal weg. Wat zal haar kind in zo’n wereld?

Hoort u de smart van deze vrouw?

Dat kind moet opgroeien zonder vader en moeder! Dat is erg. Maar erger is, dat de HEERE Zijn Verbondsteken heeft laten roven door de onbesneden Filistijnen. En in plaats daarvan heeft de HEERE een teken gesteld van Zijn heilige en rechtvaardige toorn. Als de HEERE niet verandert en wederkeert tot Zijn volk zal dit kind moeten opgroeien zonder de bewijzen van Gods genade en trouw.

Maar wij moeten dieper zien.

Die ark was de heerlijkheid des HEEREN niet. Dan zou het zo zijn: Wie de ark heeft, heeft automatisch de heerlijkheid van de HEERE.

Maar zo is het niet.

De heerlijkheid van de HEERE was er nog wel degelijk in de Verbondswraak van de HEERE. Heerlijkheid kan ook geopenbaard worden in toorn. En dan blijft God toch Verbondsgod. Achter die toorn staat een Vader, die met smart Zijn kinderen slaat, kastijdt, omdat Hij zoveel jaar verdriet heeft gehad van dat geslacht.

Dat verdriet gaat heel wat dieper dan dat van Eli. Hij gloeide niet in heilige toorn, maar de HEERE wel! Die daarom Zijn sieraad prijsgaf in de handen van heidenen.

En hier staat weer levensgroot voor ons: onze God is geen onbewogen Opperwezen, dat niet getroffen wordt door de zonden der mensen. Zoals wij belijden in ons leerboek: Hij toornst schrikkelijk beide over de aangeboren en de werkelijke zonden! De zonden waarmee wij geboren worden en zonden die wij doen.

Ja, zó is de HEERE: barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid. Maar er valt niet met Hem te spotten, want dan blijkt Hij een verterend vuur te zijn.

En als Hij zo toornst, over zijn volk dat Hem maar beneden haalt, onder het O.T. hoeveel te meer zal Hij vandaag, onder het Nieuwe Verbond, toornen over hen, die de Zoon verachten, het bloed van het Nieuwe Verbond vertreden en Zijn Heilige Geest smaadheid aandoen. Vergeet niet, gemeente, dat tussen deze geschiedenis en ons Golgotha staat. Daarom is vandaag afval, vanzelfsprekendheidsgeloof en eigenwilligheid veel en veel erger dan toen bij Israël. Omdat wij veel meer weten van Gods genade dan Israël destijds.

Maar ook bij deze geschiedenis moeten wij goed opmerken dat de HEERE hier getekend wordt en Zich dus heeft geopenbaard als een genadig God, want op de achtergrond staat de jonge profeet: Samuël: "Door verhoring verkregen"!

En die Samuël zal straks Gods volk terug brengen tot reformatie, tot het rechte leven in het Verbond, en, ondanks de hernieuwde afval onder Saul, mag hij ook de man naar Gods hart op zijn weg naar het theocratisch koningschap leiden. En in David gloort de dag van Christus Jezus met Wie het koninkrijk Gods komt in deze wereld en door Wie God alle dingen nieuw zal maken. Het adventslicht is wel verduisterd, maar niet geheel verdwenen.

Daar moeten wij de les uit trekken in onze tijd van afval en verbondverlating. De gerichten hebben hun duidelijke taal: God laat Zich niet bespotten. En daarom moeten en (God zij dank!) mogen wij bidden:

Behoud ons, Heer der legermachten, zo zullen we ons voor afval wachten; zo knielen we altoos voor U neer!

AMEN.

20 – 9 – 1970